

DIVIDENDE U HRVATSKIM UGOVORIMA O DVOSTRUKOM OPOREZIVANJU

mr. sc. Marjeta TOMULIĆ VEHOVEC
Pravni fakultet, Rijeka

Pregledni znanstveni članak*
UDK 336.2(497.5)
JEL E62, H25

Sažetak

U radu se analizira odredba o dividendama u određenim ugovorima o dvostrukom oporezivanju Republike Hrvatske. Kako temelj prava za oporezivanje treba uvijek biti postavljen u domaćem zakonodavstvu, autorica se osvrće i na odgovarajuće zakone. Primarno se obrađuje odredba o dividendama u četiri ugovora potpisana s Njemačkom, Austrijom, Švicarskom i Slovenijom pojedinačno te se analiziraju sličnosti i razlike s model-konvencijom OECD-a. Zatim se ukratko objašnjavaju metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja dohotka od dividendi i analiziraju njihove sličnosti i razlike u ugovorima i Konvenciji. Naposljetku, rad se bavi zakonodavnim promjenama potrebnim za pridruživanje Europskoj uniji.

Ključne riječi: dividende, porezi, dvostruko oporezivanje, ugovori o dvostrukom oporezivanju, model-konvencija OECD-a, Hrvatska

1. Uvod

Problem dvostrukog oporezivanja pojavljuje se pri međunarodnoj razmjeni dobara i usluga kada rezident jedne države primi dohodak iz druge države, a obje imaju pravo oporezivanja spomenutog dohotka prema svojim zakonima, što može rezultirati dvostrukim oporezivanjem.¹ Model-konvencije napisane su da bi se izbjegle takve situacije. Najpoznatije su konvencije UN-a i OECD-a. Kada porezni obveznici svake od ze-

---

* Primljeno (*Received*): 4.10.2006.

Prihvaćeno (*Accepted*): 12.2.2007.

¹ U ovom se tekstu pojmovi *dohodak*, *prihod* i *dobit* upotrebljavaju kao prijevodi engleske riječi *income* koja se rabi u model-konvenciji OECD-a (OECD, 2007).

malja članica (Ujedinjenih naroda ili OECD-a) obavljaju komercijalne, industrijske, financijske ili bilo koje druge aktivnosti u drugim zemljama članicama, konvencije objašnjavaju i standardiziraju njihovu fiskalnu situaciju. Navedeni dokumenti nude ujednačena rješenja primjenjiva u svim zemljama članicama na identične slučajeve dvostrukog oporezivanja.

Hrvatska je potpisala 39 ugovora o dvostrukom oporezivanju (dalje: ugovor) s drugim državama. Navedeni dokumenti donose pravila za oporezivanje dohotka i imovine koji prelaze međunarodne granice. Oni definiraju pravo na oporezivanje između dviju zemalja. Primarna zadaća ugovora jest izbjeći ili umanjiti međunarodno dvostruko oporezivanje i spriječiti utaju poreza. Kada nema ugovora među državama, tada porezni obveznici moraju poštovati nacionalno zakonodavstvo, koje samo katkad regulira ograničenje dvostrukog oporezivanja.²

Konvencija OECD-a (dalje: Konvencija) i ugovori koji je prate, sastoje se od sedam poglavlja. Ovaj rad obrađivat će samo III. poglavlje, koje sadržava distributivna pravila za poreze na dohodak. Preciznije, analizirat će se odredba o dividendama u određenim ugovorima Republike Hrvatske. Iako su odredbe ugovora po pravnoj snazi iznad zakona, to ne znači da se zakoni mogu zanemariti kada se primjenjuju navedeni međunarodni ugovori. Naime, temelj prava za oporezivanje treba uvijek biti postavljen u domaćem zakonodavstvu. Ugovori samo dijele nadležnost oporezivanja dohotka i imovine među ugovornim stranama – oni ne dodjeljuju pravo na oporezivanje, tu ulogu ima domaće zakonodavstvo.

U ovom će se radu primarno elaborirati odredba o dividendama u četiri ugovora potpisana tijekom protekla dva desetljeća te pokušati pronaći i analizirati sličnosti i razlike s Konvencijom. Zatim ćemo ukratko objasniti metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja dohotka od dividendi i analizirati njihove sličnosti i razlike u ugovorima i Konvenciji. Naposljetku, rad će se baviti zakonodavnim promjenama potrebnim za pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji (dalje: EU).³

Ovaj rad djelomično slijedi mnogo cjelovitiju i detaljniju pravnu analizu konvencija o dvostrukom oporezivanju u jednoj od najvažnijih knjiga u međunarodnom poreznom pravu (Vogel i sur., 1998).

2. Komentirani ugovori o dvostrukom oporezivanju

Ugovori i njihove odredbe koje će biti komentirane navedeni su u tablici 1. Tekstovi relevantnih odredaba navedeni su u dodatku I.

---

² Primjerice, prema Zakonu o porezu na dohodak i Zakonu o porezu na dobit primjenom metode imputacije ili kreditiranja predviđa se izbjegavanje dvostrukog oporezivanja (NN 177/04). Slovenski Zakon o porezu na dobit pravnih osoba u čl. 55. upotrebom metode kreditiranja predviđa izbjegavanje dvostrukog oporezivanja uz uvjet da nije potpisan ugovor (Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, UL 17/05).

³ EU zahtijeva od država kandidatkinja da izmijene i prilagode svoje zakonodavstvo njezinim smjericama. Hrvatska je država kandidatkinja i njezini će ugovori s državama članicama EU biti izmijenjeni u skladu s regulativom EU.

Tablica 1. Odabrani ugovori o dvostrukom oporezivanju

Ugovori	Godina stupanja na snagu	Odredba o dividendama
bivša Jugoslavija/Njemačka ⁴	1989.	čl. 11.
Hrvatska/Švicarska ⁵	2000.	čl. 10.
Hrvatska/Austrija ⁶	2002.	čl. 10.
Hrvatska/Slovenija ⁷	2005.	čl. 10.

Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja dohotka i imovine između SFR Jugoslavije (dalje: bivša Jugoslavija) i Savezne Republike Njemačke još je uvijek na snazi. U tijeku je sastavljanje novog ugovora s Njemačkom, no stari se do daljnega još uvijek primjenjuje.

Od 39 ugovora, koliko ih je na snazi u Hrvatskoj, manji je broj njih sukcesijom preuzet od bivše Jugoslavije 1991, dok su ostali potpisani kasnije. Ugovori navedeni u tablici 1. izabrani su prema vremenu njihova sklapanja kako bi se obuhvatilo cijelo razdoblje postojanja nezavisne Republike Hrvatske. Ti su tekstovi raznoliki po tome što su potpisani s državama članicama EU, kao i s državama koje nisu članice, a neki su preuzeti sukcesijom i od bivše Jugoslavije. Dakle, ti dokumenti daju pregled hrvatske vanjske politike u sferi međunarodnoga poreznog prava od njezina postanka.

3. Dividende

Konvencija OECD-a u članku 10. predviđa sljedeće.

“1. Dividende koje društvo rezident države ugovornice plaća rezidentu druge države ugovornice mogu se oporezivati u toj drugoj državi.

2. Međutim, takve se dividende mogu oporezivati i u državi ugovornici čiji je rezident društvo koje plaća dividende, i to prema zakonima te države, ali ako je primatelj dividendi stvarni korisnik, tada tako razrezan porez ne smije biti veći od: a) 5% bruto iznosa dividendi kad je stvarni korisnik društvo (izuzimajući partnerstvo) koje izravno posjeduje najmanje 25% kapitala u društvu koje plaća dividende; b) 15% bruto iznosa dividendi u svim drugim slučajevima.

Nadležna tijela država ugovornica zajedničkim dogovorom uređuju kako treba provoditi odredbe o tim ograničenjima.

Odredbe ovog stavka ne utječu na oporezivanje dobiti društva iz koje se plaćaju dividende.

⁴ Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu između SFR Jugoslavije i Savezne Republike Njemačke, NN-MU 53/91 (dalje: UDO s Njemačkom).

⁵ Ugovor između Republike Hrvatske i Švicarske Konfederacije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu, NN-MU 8/99 (dalje: UDO sa Švicarskom).

⁶ Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Austrije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu, NN-MU 3/01 (dalje: UDO s Austrijom).

⁷ Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu, NN-MU 8/05 (dalje: UDO s Slovenijom).

3. Izraz *dividende*, kako je upotrijebljen u ovom članku, označava dohodak od dionica i dohodak od užitničkih dionica ili užitničkih prava, udjela u rudnicima, osnivačkih udjela ili drugih prava koja nisu potraživanja duga što sudjeluju u dobiti te dohodak od drugih prava u društvu koji podliježe istom poreznom postupku kao i dohodak od dionica prema zakonima države čiji je rezident društvo koje obavlja raspodjelu.
4. Odredbe stavaka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se ako stvarni korisnik dividendi, koji je rezident države ugovornice, posluje u drugoj državi ugovornici čiji je rezident društvo koje isplaćuje dividende preko stalne poslovne jedinice što se nalazi u toj državi, a pravo na osnovi kojega se dividende plaćaju povezano je sa stalnom poslovnom jedinicom. U tom se slučaju, prema potrebi, primjenjuju odredbe članka.
5. Ako društvo koje je rezident države ugovornice ostvaruje dobit ili dohodak iz druge države ugovornice, ta druga država ne može razrezati nikakav porez na dividende koje plaća to društvo, osim ako su te dividende plaćene rezidentu te druge države ili ako je posjed dionica zbog kojih se dividende plaćaju stvarno povezan sa stalnom poslovnom jedinicom u toj drugoj državi, niti može oporezivati neraspodijeljenu dobit društva, pa čak ni onda ako se plaćene dividende ili neraspodijeljena dobit u cijelosti ili djelomično sastoje od dobiti ili dohotka nastalog u toj drugoj državi.”

Hipotetički primjer

Države R i I potpisale su ugovor sličan modelu Konvencije OECD-a.

Problem: Ako je osoba M rezident države R i prima dividende u državi I, u kojoj je državi porezni obveznik?

Odredba ugovora o dividendama (najčešće čl. 10) primjenjuje se i na taj problem. Prema st. 2. navedenog pravila, osoba M platit će porez u maksimalnom iznosu od 15% bruto dohotka od dividendi u državi I. Štoviše, osim porezne obveze u državi I, osoba M također će morati platiti porez na prihod od dividendi u državi R, koja također ima pravo razreza poreza prema st. 1. čl. 10.

No dvije će države morati podijeliti svoje pravo na razrez poreza sukladno potpisanim ugovorima. Iz čl. 10. (i čl. 23. A ili B) jasno je da je dopušteno ograničeno dvostruko oporezivanje jer će osoba M platiti porez po istoj poreznoj osnovi u dvije različite države, ali će pritom obje države ugovornice morati ograničiti svoj iznos poreza. To se zove načelo podjele poreza jer su se obje ugovorne strane obvezale podijeliti svoje pravo oporezivanja istog prihoda.

Ograničeno pravo na razrez poreza države I navedeno je maksimalnom brojkom u tekstu ugovora (čl. 10, st. 2. b). No što je s državom R? Država R može primijeniti svoju nacionalnu poreznu stopu jer joj st. 1. čl. 10. to dopušta. Dakle, obje strane ugovornice imaju pravo na razrez poreza, s time da je jednoj određen maksimalni iznos. A što je s načelom podjele poreza? Ugovor između države R i države I u čl. 23. predviđa primjenu metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja. Primjenom metode odbitka inozemnog poreza država R će morati priznati već plaćeni porez na dospjeli iznos poreza u državi I. Metoda odbitka se, prema preporuci OECD-a, uvijek primjenjuje na razrez poreza na di-

vidende.⁸ Dakle, očito je da je riječ samo o formalno ograničenom dvostrukom oporezivanju i osoba M neće morati dva puta platiti porez na isti prihod.

Tablica 2. Primjer oporezivanja dividendi u državi izvora i državi rezidenta

Država R – porezna stopa 40%	Država I – porezna stopa 15%
M – prima dividende	dioničko društvo – isplaćuje dividende
prihod od dividendi = 100	prihod od dividendi = 100
dospjeli porez = 40 po nacionalnoj stopi	plaćeni porez = 15
primjenom metode odbitka inozemnog poreza:	
porez u R 40	
porez u I – 15	
dospjeli porez 25	

Izvor: autorica

Načelo podjele poreza kojim se koristi Konvencija kompromis je između države izvora i države rezidenta.⁹ Navedeni je primjer pojednostavnjena situacija oporezivanja dividendi u državi izvora i državi rezidenta. No u stvarnosti bi osoba M vjerojatno imala i druge izvore prihoda osim dividendi u svojoj državi, tako da bi tablica 2. izgledala kompliciranije. Drugim riječima, porez plaćen na prihod od dividendi u državi izvora bit će odbijen od razreznog poreza u državi rezidenta, ali samo u onom dijelu koji se odnosi na prihod od dividendi. Stoga će samo onaj dio prihoda koji se odnosi na dividende poslužiti kao osnova za primjenu metode odbitaka, i porez će se razrezati na ostatak prihoda sukladno domaćem pravu države rezidenta. Ako porez plaćen na dividende u državi izvora bude veći nego što bi bio na isti taj prihod u državi rezidenta, tada je porezna obveza u državi rezidenta na taj prihod jednaka nuli. Preciznije rečeno, poreznom se obvezniku ne može odbijati veći iznos plaćenog poreza tako da bi se preplaćeni višak prenio na druge stavke poreza.

3.1. Komentar članka 10 – dividende

Pravila koja reguliraju oporezivanje dohotka od određenih aktivnosti ili imovine navedena su u III. poglavlju Konvencije. Pravila su podijeljena na ona koja reguliraju dividende, kamate, tantijeme i nekretnine. S obzirom na različite “vrste dohotka”, države mogu imati pravo razreza poreza ili obvezu da takav dohodak izuzmu od oporezivanja. Postoje dva ugovorna obrasca, od kojih prvi predviđa da će neki dohodak “... *biti oporezovan samo u ...*” državi, tada druga država mora izuzeti taj dohodak od oporezivanja i prepustiti ga prvoj državi. No ako pravilo predviđa da neki dohodak “... *može biti opo-*

⁸ Stranke jednako tako mogu dogovoriti i drugu metodu izbjegavanja dvostrukog oporezivanja – metodu izuzimanja.

⁹ U ugovorima je država izvora ona u kojoj nastaje dohodak ili imovina na koju se plaća porez, a država rezidenta je ona u kojoj je porezni obveznik rezident.

rezovan u ...”¹⁰ državi, tada i druga država ima pravo razrezati porez na taj isti dohodak. Posljednji se obrazac primjenjuje na dividende. Kada obje države imaju pravo oporezivanja, mora se primijeniti metoda za izbjegavanje dvostrukog oporezivanja kako je objašnjeno u daljnjem tekstu pod IV.

Jedan od glavnih elemenata pri regulaciji dividendi jest podjela poreza između dviju država ugovornica. Konvencija to predlaže kao kompromisno rješenje jer najčešće nijedna stranka ne želi odustati od svog prava na razrez poreza. Preciznije rečeno, država izvora prihoda primjenjuje ugovorenu fiksnu sniženu stopu poreza (npr. 5% u čl. 10, st. 2. a Konvencije), dok država rezidenta primjenom metode odbitaka izbjegava dvostruko oporezivanje dohotka od dividendi (Vogel i sur., čl. 23, par. 37). Međutim, uz metodu odbitaka inozemnog poreza koju Konvencija primjenjuje za dividende, postoji i metoda izuzimanja od oporezivanja koju stranke također mogu ugovoriti za sve ostale prihode, ali i za dividende.

Općenito je pravilo da odredbe koje reguliraju razrez poreza na dohodak od dividendi imaju prioritet pred odredbama koje reguliraju razrez poreza za poslovnu dobit (čl. 7. Konvencije). Drugim riječima, ako postoji dvojba između primjene pravila o dividendama ili onoga o poslovnom profitu, primjenjuje se odredba o dividendama. Međutim, u st. 4. čl. 10. Konvencije postoji iznimka koja se odnosi na stalnu poslovnu jedinicu – njezin će prihod biti određen na temelju pravila o poslovnoj dobiti.

Posebnosti Hrvatske. Dividende u Hrvatskoj nisu oporezive od 1. siječnja 2005, kada je donesen novi Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04) i Zakon o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05 i 57/06). Pravilnik o porezu na dohodak (NN 95/05 i 96/06) čak precizira taj podatak. Iako je Hrvatska donijela Zakon o porezu na dobit 1993. godine (NN 177/04), dividende nisu činile poreznu osnovicu sve do izmjena Zakona o porezu na dohodak 2001. godine (NN 177/04). Donošenjem novog Zakona o porezu na dobit i Zakona o porezu na dohodak 2005. godine, dividende su ponovno prestale biti oporezive. Iako su međunarodni ugovori po svojoj pravnoj snazi iznad zakona, Hrvatska nema pravo razrezati porez na prihod od dividendi na temelju odredbi ugovora. Naime, država ugovornica može primijeniti tako ugovorenu odredbu samo ako za to postoji temelj u njezinu domaćem zakonodavstvu. Stoga dividende u Hrvatskoj nisu oporezive čak ni kada joj to pravo daje ugovor. To ne utječe na drugu ugovornu stranu. Tako će, primjerice, hrvatski rezidenti koji dobivaju prihod od dividendi iz nekoga slovenskog društva na temelju odredaba ugovora sa Slovenijom platiti porez u Sloveniji, dok slovenski rezidenti neće platiti porez na prihod od dividendi primljen iz Hrvatske.¹¹

3.2. Standardni pojmovi u odredbi o dividendama

U pravilu o dividendama zajednička su dva pojma: stvarni korisnik i postupak oporezivanja.

---

¹⁰ Prema korištenim frazama moguće je razlikovati novije i starije analizirane ugovore. Ugovori s Njemačkom ne daju izričito pravo razreza poreza državi rezidencije, međutim, implicitno se to može zaključiti iz izraza ...*može biti oporezovan*... u Njemačkoj. Takva fraza znači da i druga država ima pravo razrezati porez (danas je to Hrvatska).

¹¹ Pojam *rezident* upotrebljava se samo za svrhe poreza, a definiran je u svakom ugovoru.

3.2.1. Stvarni korisnik

Ugovorene povlastice, odnosno porezna olakšica bit će dostupni samo ako je stvarni korisnik takvih uplata ujedno i rezident u drugoj državi ugovornici. Pojam stvarnog korisnika upotrijebljen je kako bi se izbjegla zlouporaba ugovora. Naime, ako primatelj nije ujedno i stvarni korisnik, onda bi mogao biti zastupnik stvarnog vlasnika u trećoj zemlji, koji ne bi trebao imati koristi od ugovora (Šola, 2001:68). Isplatu mora izvršiti stvarni korisnik koji je rezident države ugovornice ili ona mora biti izvršena u njegovu korist.¹²

Pravilo: “Stvarni je korisnik onaj koji može slobodno odlučiti (a) može li se kapital ili druga imovina upotrijebiti ili dati drugima na uporabu ili ne može, (b) kako će se izvedena korist upotrijebiti ili (c) oboje”, s tim da on mora biti rezident države ugovornice (Vogel i sur., 1998: predgovor za čl. 10. do 12, par. 9).

Mogu postojati različite zapreke koje isključuju postojanje stvarnog korisnika. No koliko god ih je za pravne osobe lako dokazati, toliko ih je teško pronaći među fizičkim osobama.

Stoga strana osoba koja u Hrvatskoj prima dividende (a koja je ujedno i rezident druge države ugovornice) mora predložiti službeni formular države rezidenta kojim se potvrđuje status rezidenta i potpisati izjavu kojom jamči da je on stvarni korisnik dividendi. Nadležni ured u državi rezidenta izdat će takav dokument samo onoj osobi koja je porezni obveznik rezident prema domaćem zakonodavstvu. U svim ostalim slučajevima država izvora mora razrezati porez prema svom domaćem zakonodavstvu, a ne prema odredbama ugovora. Hrvatske vlasti izdat će takav službeni formular samo onoj pravnoj ili fizičkoj osobi koja je ujedno i porezni obveznik rezident prema domaćem zakonodavstvu (Ministarstvo financija, 2000:2).

Međutim, u ugovoru između bivše Jugoslavije i Njemačke¹³ ne rabi se pojam *stvarni korisnik* onako kako to preporučuje Konvencija. Navedeni ugovor ne određuje da primatelj dividendi mora biti “stvarni korisnik”. Dakle, to može biti bilo koja treća osoba, jedini je uvjet da ta osoba mora biti rezident bivše Jugoslavije (odnosno, Hrvatske). Međutim, taj isti dokument sadržava pojam “stvarni korisnik” u st. 3, kojim se određuje iznimka stalne poslovne jedinice. Očito je namjera ugovornih strana bila da taj pojam rabe samo za iznimku stalne poslovne jedinice, čiji će se prihod oporezivati kao poslovna dobit. Stoga za stranke tog ugovora postoji mogućnost zlouporabe – kao što je korist neke treće osobe, zastupnika.

3.2.2. Postupak oporezivanja

Porezi na dividende mogu se ubirati uskratim na izvoru. To je odbitak poreza na izvoru, što se najčešće primjenjuje na prihod nerezidenata. Primjerice, u Švicarskoj je poslodavac obavezan odbiti porez na dohodak stranog zaposlenika i isplatiti ga izravno poreznim vlastima. Mnoge zemlje na sličan način reguliraju odbitak na izvoru za porez na dividende koje pripadaju nerezidentima te države.

---

¹² Tako je određeno u čl. 10, st. 2. svih analiziranih ugovora, osim ugovora s Njemačkom, koji se ne koristi tim pojmom.

¹³ Tekst odredbe naveden je u dodatku I. ovog članka.

Pravilo: Konvencija predviđa sljedeći postupak odbitka poreza na dividende. U državi rezidenta porez će biti plaćen prema nacionalnoj poreznoj stopi (čl. 10, st. 1), a u državi izvora porez će biti odbijen po sniženoj stopi (čl. 10, st. 2).

Ako ugovor (a) *ograničava poreznu stopu* na dividende, primjerice pri podjeli poreza između dviju država, ili (b) *izuzima takve stavke od oporezivanja* za jednu stranku – postupak odbitka poreza na izvoru može biti izmijenjen na dva načina. Prvo, dužniku koji duguje isplatu može se dopustiti da zadrži razmjerno manji iznos poreza. Drugo, dužnika se može obvezati na odbitak poreza po propisanoj poreznoj stopi u domaćem zakonodavstvu, ali će onda višak kasnije biti vraćen osobi navedenoj u ugovoru (Staringer, 1994:571, par. 32). Stoga države, kad naknadno, na zahtjev, refundiraju razmjerno manji iznos poreza – krše ugovorenu nižu stopu poreza prema ugovoru.

Konvencija propisuje zajednički dogovor o postupku oporezivanja samo za dividende. Stranke reguliraju način provedbe njihova ograničenog prava razreza poreza zajedničkim dogovorom o postupku odbitka na izvoru. Ugovori koji su predmet ovog rada različito uređuju taj problem, ali je zajednički dogovor u biti samo način određivanja kako će se primijeniti već utvrđeno ograničeno pravo oporezivanja. Način razreza poreza najčešće ovisi o domaćem zakonodavstvu. U Hrvatskoj stoga neće biti plaćen ni ograničeni porez na dividende. Prema načelu podjele poreza, porez koji je već plaćen u drugoj državi ugovornici odbit će se od poreza koji je dospio na plaćanje u državi rezidenta, sukladno metodi ograničenja dvostrukog oporezivanja. Međutim, ako je Hrvatska država izvora, porezni je odbitak 0% i porezni će obveznik platiti puni iznos poreza na dividende u državi gdje je rezident.

Hrvatska. Primjenjivala je sustav odbitka na izvoru, ali to više ne čini jer dividende od siječnja 2005. nisu oporezive.

Njemačka. Praksa Njemačke u većini je ugovora zadržavanje pune porezne stope na izvoru, a zatim vraćanje preplaćenog poreza na zahtjev. Kako bi dobio povrat više plaćenog poreza, porezni obveznik mora podnijeti poseban zahtjev za to ili, da bi izbjegao spomenuto, uložiti zahtjev za izuzeće od plaćanja poreza na izvoru (IBFD, 2005:177).

Slovenija. Ugovor je iznad zakona. Dioničko društvo odbija porez od 25% na izvoru za dividende koje se prenose u inozemstvo ili za dividende koje se isplaćuju nerezidentima, osim ako drukčije nije predviđeno ugovorom. Ako je porez na dobit od 25% prethodno plaćen, nema odbitka poreza na izvoru za dividende isplaćene pravnim osobama koje su rezidenti Slovenije (Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, UL 17/05: čl. 68).

Austrija. Ugovor s Hrvatskom predviđa primjenu domaćega austrijskog zakonodavstva pri oporezivanju unutar društvenih dividendi (pojam objašnjen pod III, 1.3. b). Kako nije ugovorena minimalna porezna stopa ni podjela poreza, takve će se dividende oporezivati prema punoj domaćoj stopi poreza. Portfeljne će se dividende, prema ugovoru, oporezivati s 15%.¹⁴

Švicarska. Stopa odbitka poreza na izvoru u Švicarskoj je 35%, a dioničari koji su hrvatski rezidenti imaju pravo potraživati povrat preplaćenog poreza sukladno ugovoru

---

¹⁴ Dividende što ih primi osoba koja je stvarni korisnik dionica s pravom glasa.

(Eckert, 2005). Prema tome, moći će potraživati povrat četiri sedmine švicarskog poreza odbijenoga na izvoru, izostavljajući 15% razrezanog poreza.

3.3 Način razreza poreza

Ugovorne strane dogovorno utvrđuju način oporezivanja. Prva dva stavka odredbe o dividendama u Konvenciji reguliraju tu problematiku na sljedeći način.

1.3.1. Način razreza poreza – država rezidenta (st. 1)

Država rezidenta ima pravo razrezati porez na dividende koje on primi ako je dividende isplatilo društvo koje je rezident države ugovornice (država izvora) rezidentu druge države ugovornice.

To pravilo točno određuje kada se čl. 10. primjenjuje, tj. kada su u pitanju dvije države ugovornice. Ako je društvo koje isplaćuje dividende rezident neke treće države, čl. 10. ne primjenjuje se (OECD, 1997: čl. 10 (1) par. 8 i komentar Konvencije).

Od svih analiziranih dokumenata samo ugovor s Njemačkom ne sadržava izričitu odredbu spomenutog pravila već navodi sljedeće: dividende isplaćene od društva koje je rezident Federalne Republike Njemačke (država izvora) rezidentu Jugoslavije (država rezidenta) mogu biti oporezivane u Njemačkoj (država izvora). Međutim, tako razrezan porez neće biti viši od 15% bruto iznosa dividendi.¹⁵

Dioba poreza je ugovorena, ali ne na način kako određuje Konvencija. Standardno je pravilo sažeto u jedan stavak. Nema razlike između direktnih i svih ostalih investicija. Nadalje, to izmijenjeno pravilo odnosi se samo na primatelja u bivšoj Jugoslaviji (država rezidenta), ali ne regulira i situaciju *vice versa*. U drugim sličnim ugovorima stranke se obično nazivaju *država rezidenta* ili *država izvora* jer svaka ugovorna stranka može najmanje biti oboje. Međutim, u ugovoru s Njemačkom bivša Jugoslavija (danas Hrvatska) može samo biti država rezidenta, a Njemačka može samo biti država izvora. Stopa poreza u Njemačkoj ograničena je na 15% za sve osobe i za bilo koje dividende, bez obzira na to je li primatelj fizička ili pravna osoba s vlasničkim udjelom u dioničkom društvu isplatitelja ili bez udjela u njemu. Danas je to smetnja za direktne investicije u Njemačku jer bi hrvatski investitori na unutar društvene dividende u Njemačkoj mogli plaćati maksimalnih 5% poreza, a ne sadašnjih 15%. Iz svega proizlazi da, iako Konvencija ograničava poreznu stopu u državi izvora na 5 ili 15% (ovisno o tipu dividendi), taj dokument ne slijedi takav prijedlog. Odgovora na pitanje zašto je tako može biti više, no jedan od mogućih jest da pravno-politički sustav bivše Jugoslavije nije predviđao postojanje dioničkih društava, pa stoga nije ni bilo svrhe određivati tu ugovornu stranu kao državu izvora. No gledajući iz današnje perspektive, očito je da je jedno veliko područje ostalo "nepokriveno". Dividende isplaćene iz Hrvatske rezidentima u Njemačkoj prema tom dokumentu nemaju povlastica, odnosno nije ugovorena dioba poreza, što znači da nije određena maksimalna stopa poreza na takav dohodak u Hrvatskoj (do 2005. godine domaći porez na dividende iznosio je 15%). Međutim, srećom za njemačke investitore, danas njihove dividende neće biti oporezivane u Hrvatskoj. Štoviše, uzimajući u obzir praksu Njemačke

---

¹⁵ Cjelovit tekst odredbe naveden je u dodatku I.

da od oporezivanja izuzima sav dohodak ostvaren od dividendi u drugim državama, zaključujemo da se njemački rezidenti koji investiraju u dionice u Hrvatskoj koriste dobrobiti dvostruke neoporezivosti.

3.3.2. Način razreza poreza – država izvora (st. 2)

Raspodjela dividendi među društvima. U praksi oporezivanja država rezidenta razlikuje raspodjelu dividendi među društvima i druge dividende. Prema Vogelju i sur. (1998: čl. 10, par. 11), neke države rezidenta, primjerice Njemačka i Švicarska, izuzimaju raspodjelu dividendi među društvima od oporezivanja (u Njemačkoj se to načelo zove Schachtelprivileg).

Stavak iz naslova regulira način razreza poreza u državi izvora. Konvencija predlaže maksimalne porezne stope za dva različita tipa dividendi, a stranke mogu ugovoriti i drugačije. Prema Konvenciji, raspodjela dividendi među društvima obuhvaća one dividende čiji je stvarni korisnik društvo (osim partnerstva) koje izravno drži najmanje 25% kapitala društva koje isplaćuje dividende.

Konvencija iz 2003. godine razlikuje raspodjelu dividendi među društvima (nazivaju se i dividendama pridruženih društava – čl. 10, st. 2. a) i sve ostale dividende (čl. 10, st. 2. b). Ako je stvarni korisnik vlasnik određenog udjela (najčešće 25%) u društvu koje isplaćuje dividende, tada se primjenjuje posebna smanjena stopa poreza (najčešće 5%). Konvencija predlaže maksimalnih 5% poreza na raspodjelu dividendi među društvima i 15% poreza za sve ostale dividende.

Iz toga proizlazi da su direktne investicije u povoljnijem položaju od ostalih. Međutim, ta je tvrdnja točna samo ako su investitori društva. Fizičke osobe ili partnerstva nemaju jednaku prednost.

Fraza *osim partnerstva* relevantna je samo ako domaći zakonodavni okviri dviju država ugovornica smatraju partnerstva zasebno oporezivim tijelima (Vogel i sur., 1998: čl. 10, par. 74). Takva se fraza ne rabi u predmetnim ugovorima, vjerojatno zato što bi bila suvišna s obzirom na domaće zakonodavstvo stranaka.

Posljednja rečenica stavka koja predviđa međusobni dogovor nadležnih vlasti država ugovornica ostavlja mogućnost poreznim vlastima za odbitak poreza na izvoru.

Posebnosti analiziranih ugovora

Ugovor s *Njemačkom* (u čl. 11, o dividendama) regulira samo hrvatske investicije u Njemačkoj, a ne i obrnuto. Iz toga proizlazi da su njemačke investicije u Hrvatskoj regulirane samo hrvatskim domaćim zakonodavstvom, kao da ugovor ne postoji. Međutim, kako dividende u Hrvatskoj nisu oporezive, nisu oporezive ni dividende njemačkih rezidenata. Nadalje, navedeni ugovor ne razlikuje raspodjelu dividendi među društvima i svih ostalih, te stoga takvi udjeli hrvatskih društava nemaju manju stopu poreza od portfeljnih ulaganja (kako se predlaže u Konvenciji). Taj je ugovor stupio na snagu 1989. godine i mogao je sadržavati takvo razlikovanje prema tadašnjoj verziji Konvencije. Zašto su se stranke odlučile zanemariti model – konvenciju? Jedan od odgovora može biti da je to bila tadašnja politika Njemačke. Razlog može biti i činjenica da u bivšoj Jugoslaviji dionička društva nisu postojala. Postojali su različiti pravni entiteti – organizacije udruženog rada – koji su pripadali narodu. Čemu onda ugovarati odredbu koja bi sama po sebi bila suvišna

jer “kompanija” ili “društvo” u bivšoj Jugoslaviji nisu mogli ispuniti uvjete “kompanije” ili “društva” u kapitalističkom uređenju. Naposljetku, sve se dividende oporezuju u državi izvora (uvijek Njemačka) maksimalnom ugovorenom poreznom stopom od 15%.

Ugovor s *Austrijom* donekle je poseban kad je riječ o oporezivanju raspodjele dividendi među društvima. U čl. 10, st. 2. b) određeno je da će raspodjela dividendi među društvima biti oporezivana *samo* u državi rezidenta, i to u skladu s odredbom čl. 23, st. 2. c).¹⁶ Prema spomenutom čl. 23, takve dividende bit će izuzete od oporezivanja u Austriji. Donosimo tekst tih odredbi.

Članak 10, stavak 2.b)	Članak 23, stavak 2.c)
b) Ako je stvarni korisnik društvo (izuzimajući partnerstvo) koje izravno posjeduje najmanje 10% kapitala u društvu koje plaća dividende, takve dividende, koje su predmet odredaba članka 23, stavka 1, podstavka c, oporezuju se samo u državi ugovornici u kojoj je stvarni korisnik dividendi rezident.	(2) Ako se radi o rezidentu Austrije, dvostruko oporezivanje izbjegava se kako slijedi u nastavku: c) dividende spomenute u članku 10, stavku 2, točki b) i plaćene od društva rezidenta Hrvatske, društvu koje je rezident Austrije, izuzet će se od poreza u Austriji, bez obzira na promjene minimalnog udjela koji je potreban prema austrijskom zakonu.

Dakle, navedeni dokument u čl. 10. smanjuje direktni udio u vlasništvu na 10% i određuje da će raspodjela dividendi među društvima biti oporezivana isključivo prema austrijskom domaćem zakonodavstvu. Iz toga proizlazi da nije ugovorena dioba poreza za takvu vrstu dividendi. Međutim, ako pobliže analiziramo te dvije odredbe, postaje jasno da raspodjela dividendi među društvima koje isplaćuje hrvatsko društvo neće biti oporezivana u Hrvatskoj, ali neće ni u Austriji. U obrnutom slučaju, kad dividende isplaćuje austrijsko društvo vlasniku koji je rezident Hrvatske, one neće biti oporezovane u Austriji jer se na takve dividende plaća samo porez u državi rezidenta. U Hrvatskoj se dividende također ne oporezuju, dakle i u ovom obrnutom slučaju raspodjela dividendi među društvima ima prednost dvostruke neoporezivosti. Zaključak je da stvarni korisnik neće platiti porez na takve dividende.

U ugovoru sa *Slovenijom* ne razlikuje se raspodjela dividendi među društvima i portfeljnih dividendi, kao što se unutar stvarnih korisnika ne razlikuju pravne i fizičke osobe. Dokument predviđa ujednačenu poreznu stopu od maksimalnih 5% bruto iznosa dividendi u državi izvora. Dakle, sve se vrste investicija smatraju jednakima, a porezna je stopa od maksimalnih 15% na portfeljne dividende koju preporučuje Konvencija smanjena i izjednačena sa stopom od 5% za raspodjelu dividendi među društvima. Taj je tekst sličan ugovoru s Njemačkom u smislu da ne razlikuje dvije vrste dividendi. Međutim, postoji jedna bitna razlika – najviša ograničena porezna stopa snižena je na 5% za sve dividende, dok je s Njemačkom ugovoreno maksimalnih 15% za sve dividende. Time je znatno smanjen teret poreza za hrvatske investitore u Sloveniji. No ne može se tvrditi isto i u obrnutom slučaju jer slovenski investitori u Hrvatsku neće ukupno platiti samo 5% na isplaćene dividende već će u Sloveniji, primjenom metode odbitaka već plaćenog poreza, morati platiti ostatak poreza na dividende do iznosa domaće porezne stope.

¹⁶ U engleskoj verziji ugovora citirana se odredba nalazi u čl. 23, st. 1. c).

Tablica 3. *Razrez poreza na raspodjelu dividendi među društvima*

Ugovor	Obvezan iznos vlasničkog udjela	Ograničena porezna stopa (u %)		Odredba o dividendama u ugovoru
		Fizičke osobe	Pravne osobe	
bivša Jugoslavija / Njemačka	neovisno o vlasničkom udjelu	15	15	11. (1)
Hrvatska / Švicarska	25% udjela, samo pravne osobe	15	5	10. (2)
Hrvatska / Austrija	10% udjela, samo pravne osobe	15	0 (izuzeće)	10. (2)
Hrvatska / Slovenija	neovisno o vlasničkom udjelu	5	5	10. (2)

Izvor: autorica

3.4. Definicija dividendi

Ugovori ne daju jasnu i konačnu definiciju dividendi. Kako je već navedeno u komentaru Konvencije, zbog velikih razlika među zakonima zemalja članica nemoguće je u potpunosti i iscrpno definirati dividende (OECD, 1997: čl. 10. (3) par. 23).

Isplate koje se smatraju dividendama mogu obuhvaćati raspodjelu profita, o čemu se odlučuje na godišnjim skupštinama dioničara, ali jednako tako i druge naknade u novcu ili novčanoj vrijednosti, sve dok država u kojoj je društvo isplatelj rezident oporezuje takve naknade kao – dividende (ibid, čl. 10. (3), par. 28).

Tekst kojim se definiraju dividende poziva se na domaće zakonodavstvo države izvora. Stoga se primjenom domaćeg prava jedne ugovorne strane ne ostavlja prostor drugoj državi za bilo kakvo drukčije tumačenje ugovora.

Pravilo. Konvencija definira dividende kao dohodak od dionica i dohodak od užitničkih dionica ili užitničkih prava, udjela u rudnicima, osnivačkih udjela ili od drugih prava koja nisu potraživanja duga što sudjeluju u dobiti te dohodak od drugih prava u društvu koji podliježe istom poreznom postupku kao i dohodak od dionica prema zakonima države čiji je rezident društvo koje raspodjeljuje dividende.

Iako je definicija razdvojena u tri dijela radi lakše analize, ti dijelovi nisu međusobno neovisni – riječ je o jedinstvenom pravilu. Svaki dio definicije odnosi se na prethodno spomenuti dio i sužava ga. Primjerice, dohodak naveden u prvom dijelu neće biti smatran dividendom ako proizlazi iz potraživanja duga. Drugim riječima, samo prihod od prava u društvu može biti smatran dividendom, pa tako čak i onaj koji proizlazi iz potraživanja duga (Vogel i sur., 1998: čl. 10, par. 185).

Prva dva dijela definicije bit će interpretirana samo pozivom na ugovor. Treći dio definicije bit će interpretiran pozivom na domaće zakonodavstvo države izvora (ibid, čl. 10, par. 186). Stoga će u tom slučaju zakonodavstvo države izvora biti podignuto na razinu

međunarodnog ugovora. Iz navedenoga proizlazi da će, ako je neki subjekt kvalificiran kao društvo u jednoj državi ugovornici, ali to nije i u drugoj, prevladati zakon one države u kojoj se nalazi djelatno mjesto uprave (OECD, 1997: čl. 10. (3), par. 27).

Ad 1. Konvencija i većina analiziranih ugovora svojim definicijama obuhvaća dohodak od užitničkih dionica ili užitničkih prava, udjela u rudnicima i osnivačkih udjela. Užitnička je dionica vrsta obveznice poznate kao certifikat o udjelu u dobiti koja ne daje glasačka prava i nema nominalnu vrijednost. Međutim, ugovor sa Švicarskom ih ne spominje iako su takva prava prilično uobičajena u Švicarskoj i društva ih izdaju, a mogu nositi sva vlasnička prava koja dioničari očekuju radi glasanja ili drugih kontrolnih prava (Vogel i sur., 1998: čl. 10, par. 193).

Spomenute užitničke dionice ili užitnička prava su hibridi, a plaćanja koja se na njima temelje regulirana su odredbom o kamatama osim ako ih ugovor izričito ne definira kao dividende (IBFD, 2005:175). U tom je slučaju jasno da navedeni dohodak stranke ugovora nisu smatrale dividendama. Stoga je područje primjene definicije o dividendama smanjeno, a spomenuta prava regulirana su odredbom o kamatama.

Udjeli u rudnicima i osnivački udjeli navedeni su u svim komentiranim ugovorima osim u onome sa Švicarskom. Spomenuti se udjeli odnose na dionice u društvima koja se bave djelatnostima u rudarstvu. Nedostatak takvih uobičajenih primjera dividendi može upućivati na namjeru stranki ugovora da uklone prepreke pri kvalifikaciji dividendi. Isključiva upotreba pojma *dionice*, kao u ugovoru sa Švicarskom, moglo bi značiti da su autori željeli ostaviti interpretaciju pojma potpuno slobodnom, a jedino ograničenje tako širokom pojmu bila bi sljedeća dva dijela definicije.

Ad 2. Fraza *od drugih prava koja nisu potraživanja duga što sudjeluju u dobiti* navedena je u svim komentiranim ugovorima, a odnosi se samo na participativna prava na temelju vrijednosnih papira. Ta fraza ograničava prvi dio definicije tako da jasno isključuje potraživanja iz dugova (čak i ako takvo ograničenje nije izričito određeno zakonodavstvom ugovorne strane).

Ad 3. Posljednji dio definicije također je naveden u svim analiziranim ugovorima te na taj način podiže zakone i niže propise države izvora na razinu međunarodnog ugovora. Stoga svaka odluka države izvora kojom kvalificira neki dio dohotka kao dividendu ima obvezujuću snagu za državu u kojoj je primatelj rezident.

Država izvora ne može negativno definirati dividende, odnosno, definicija se ne može sastojati od pojmova koji se ne smatraju dividendama. Međutim, čak i ako država izvora ne odredi neku stavku dohotka kao dividendu, država rezidenta može je takvom smatrati (Vogel i sur., 1998: čl. 10, par. 220).

Ugovor s Njemačkom u trećem dijelu definicije ne spominje ograničenje kojim se zahtijeva da stavke dohotka koje podliježu jednakom poreznom postupku kao dohodak od dividendi moraju potjecati od "prava u društvu". Time se očituje pokušaj uklanjanja ugovornih prepreka pri prekvalifikaciji dividendi.

Posebnosti ugovora s Njemačkom – pasivni partner i isplate na potvrde investicijskog trusta. U ugovoru s Njemačkom ugovoren je dodatak definiciji "... dohodak čiji je rezident društvo koje vrši raspodjelu, a i dohodak što ga ostvari pasivni partner iz svojega takva udjela i raspodjele uz potvrde investicijskog trusta". Prema zakonodavstvu Njema-

čke, kamate na pozajmicu ili dio dobiti pasivnog partnera smatrat će se dividendom (ibid, čl. 10, par. 200). Prema sustavu koji predlaže Konvencija, dohodak koji ostvari pasivni partner potpada pod opseg odredbe o kamatama. Međutim, kako ugovor s Njemačkom u definiciju dividendi izričito uključuje "... dohodak što ga ostvari pasivni partner...", to se, očito, neće smatrati stavkom kamata.

Kad se govori o potvrdama investicijskog trusta, smatra se da se dohodak koji pripada njemačkim investicijskim fondovima otvorenog tipa pripisuje nositeljima potvrda koje fond izdaje. Isplate njemačkih investicijskih fondova potpadaju pod definiciju dividendi samo u onom opsegu u kojemu "... one proizlaze iz primitaka, koji bi se smatrali dividendama da ih nositelj potvrde steče direktno – odnosno bez intervencije fonda" (ibid, čl. 10, par. 209).

Tablica 4. *Definiranje pojma dividende*

Države ugovornice	Značenje pojma dividende			
	dohodak od dionica i dohodak od užitničkih dionica ili užitničkih prava, udjela u rudnicima, osnivačkih udjela	od drugih prava koja nisu potraživanja duga što sudjeluju u dobiti	dohodak od drugih prava u društvu koji podliježe istom poreznom postupku kao i dohodak od dionica prema zakonima države čiji je rezident društvo koje raspodjeljuje dividende	dodaci
Hrvatska / Švicarska	dohodak od dividendi	prema Konvenciji	prema Konvenciji	–
Hrvatska / Austrija	prema Konvenciji	prema Konvenciji	prema Konvenciji	–
bivša Jugoslavija / Njemačka	prema Konvenciji	prema Konvenciji	prema Konvenciji, ali izostavljajući dohodak od prava u društvu	dohodak što ga ostvari pasivni partner iz svojega takvog udjela i raspodjele uz potvrde investicijskog trusta
Hrvatska / Slovenija	udjeli u rudnicima izostavljeni	prema Konvenciji	prema Konvenciji	–

Izvor: *autorica*

3.5. *Stalna poslovna jedinica*

Iznimka klauzule o stalnoj poslovnoj jedinici. Članak 10. (4) Konvencije predlaže iznimku od općeg pravila o oporezivanju dividendi. Iznimka se odnosi na situaciju kada društvo u državi izvora osnuje stalnu poslovnu jedinicu¹⁷ ili neku stalnu bazu iz koje fi-

¹⁷ Svaki ugovor određuje što se razumijeva pod pojmom *stalna poslovna jedinica* (najčešće u čl. 5).

zička osoba nudi svoje usluge (primjerice, ured ili podružnicu). Tada država izvora može oporezivati samo neto iznos poslovne dobiti ili dohotka, a ne i bruto iznos dividendi. Drugim riječima, to znači da samo u tom iznimnom slučaju dividende neće biti oporezovane prema nižoj stopi iz ugovora, već prema odredbi o poslovnoj dobiti.¹⁸ S obzirom na činjenicu da odredba o poslovnoj dobiti ne sadržava posebnu nižu stopu poreza, to znači da će takav prihod biti oporezivan prema domaćoj stopi države izvora.

Opseg primjene. Stalna poslovna jedinica definirana je čl. 5. Konvencije, odnosno posebnom odredbom u svakom ugovoru.

Pravilo iznimke ugovoreno je u posebnom stavku odredbe o dividendama (najčešće 4) te predviđa da će, ako (1) rezident jedne države ugovornice iz izvora u drugoj državi ugovornici prima (2) dividende kojih je on stvarni korisnik, (3) a u isto vrijeme ondje posluje putem stalne poslovne jedinice (4) ili obavlja neovisne osobne usluge iz stalne baze, (5) pri čemu takve dividende proizlaze iz stalne poslovne jedinice ili stalne baze, odredba o poslovnoj dobiti (čl. 7. Konvencije) regulirati razrez poreza takvih stavki prihoda.

Ad 1, 2. Uvijek mora postojati povezanost među dvjema državama ugovornicama i svaka je treća država isključena iz tog pravila. Regulira se samo imovina stečena među dvjema strankama ugovora.

Ad 3, 4. Poslovanje može biti izravno ili neizravno (primjerice, putem partnera).

Ad 5. Dividende moraju biti izravno ili efektivno povezane s pravom ili stvarima (primjerice, investicija stvarnog korisnika) (Vogel i sur., 1998: predgovor za čl. 10-12, par. 24, 25).

Hrvatski ugovori s Njemačkom, Švicarskom i Austrijom sadržavaju spomenutu iznimku, ali s pozivom na odredbu o osobnim uslugama (iako je ta odredba izbrisana iz Konvencije u verziji od siječnja 2003). Međutim, ništa to ne mijenja u samoj primjeni navedenih dokumenata jer odredba o poslovnoj dobiti ionako regulira oporezivanje takvog dohotka na kraju. To znači da će poslovna dobit biti oporezivana prema zakonodavstvu države u kojoj se nalazi stalna poslovna jedinica. Poslovna dobit stalne poslovne jedinice biti će utvrđena kako je navedeno u čl. 7. Konvencije, na temelju direktne ili indirektno porezne metode. Direktna metoda znači da će se porez razrezati samo prema poslovnoj dobiti stalne poslovne jedinice (primijenjeno u Hrvatskoj prema Zakonu o porezu na dobit, NN 177/04, 90/05 i 57/06, čl. 15). Indirektnom poreznom metodom razrezat će se porez na dobit strane poslovne jedinice (ako se takva metoda primjenjuje u državi koja ima pravo razrezati porez – primjerice u Njemačkoj), a dobit će biti utvrđena dodjelom razmjernog dijela ukupne dobiti cijelog društva (Zdravec, 2000:105).

3.6. Izvanteritorijalno oporezivanje

To je druga iznimka u odredbi o dividendama. Predmetni stavak regulira samo dividende koje isplati društvo rezident države ugovornice rezidentu druge države ugovornice. Neke države oporezuju i isplate koje obave društva nerezidenti za dobit koja nastane na njihovu području. Na temelju čl. 7. Konvencije, države su ovlaštene to učiniti, no dioničari takvih društava ne bi trebali također platiti porez (OECD, 1997: čl. 10. (5) par. 33).

---

¹⁸ Nekada je u Konvenciji postojala i odredba koja je regulirala *osobne usluge*, no sada sve to uređuje odredba o poslovnoj dobiti.

Taj stavak ne sadržava samo ugovor s Njemačkom. Konvencija zabranjuje izvanteritorijalno oporezivanje isplaćenih dividendi i daje prednost načelu rezidencije/stalne poslovne jedinice. Dakle, država ugovornica ne može oporezivati dobit društva nerezidenta čak i ako je dobit stečena na njezinu području.

Taj stavak regulira samo oporezivanje na izvoru, ne i ono u mjestu rezidenta (ibid, čl. 10. (5) par. 37).

Opseg primjene. Samo država društva rezidenta može oporezivati dobit. Međutim, država izvora može oporezivati svaku dobit ako dividende pripadaju rezidentu države izvora profita ili ako dioničar nije rezident te države izvora – posjed dionica na temelju kojih se isplaćuju dividende stvarno je povezan sa stalnom poslovnom jedinicom ili stalnom bazom koja se nalazi u državi izvora (Vogel i sur., čl. 10, par. 252).

Pravilo. Država u kojoj (a) društvo rezident države ugovornice (b) stječe dobit ili dohodak iz druge države ugovornice (država nerezidentnosti) ne može nametnuti nikakav porez na dividende koje isplati društvo, osim ako (c) te dividende nisu isplaćene rezidentu države nerezidentnosti ili ako je (d) posjed dionica na temelju kojih se isplaćuju dividende stvarno povezan sa stalnom poslovnom jedinicom ili stalnom bazom u državi nerezidentnosti. Nadalje, država nerezidentnosti ne može nametnuti društvu koje je rezident druge države ugovornice (e) porez na neisplaćenu dobit, čak i ako su dividende isplaćene ili ako se neisplaćena dobit (f) u potpunosti ili djelomice sastoji od dobiti ili dohotka koje je društvo steklo u državi nerezidentnosti (ibid, čl. 10, par. 255).

Jednostavnije rečeno, država izvora ne može oporezivati dividende koje isplati nerezident osim ako (a) je primatelj dividendi rezident države izvora ili (b) ako postoji stvarna veza sa stalnom poslovnom jedinicom ili stalnom bazom koja se nalazi u državi izvora.

Zabrana izvanteritorijalnog oporezivanja primjenjuje se samo ako društvo nije ujedno i rezident druge države ugovornice iz koje potječe dohodak ili dobit. Mjesto rezidencije bit će određeno primjenom definicije o rezidenciji utvrđenoj u ugovoru (točnije, u čl. 4), a ne primjenom domaćeg prava (ibid, čl. 10, par. 257).

Osnovna svrha pravila jest da razgraniči pravo oporezivanja među dvjema državama ugovornicama s obzirom na njihove rezidente (ibid, čl. 10, par. 258). Uz iznimku stalne poslovne jedinice, ta odredba dopušta oporezivanje dividendi samo ako je primatelj ujedno i rezident države koja razrezuje porez. Oporezivanje nije dopušteno ako je primatelj dividendi rezident druge države ili neke treće države (ibid, čl. 10, par. 259). Međutim, čl. 10, st. 1. do 4. ne primjenjuju se ako su država izvora dividendi i država rezidencije primatelja ista država. U tom se slučaju primjenjuje čl. 21 – *drugi dohoci*. Dakle, ako se zabrana ne primjenjuje prema čl. 10, st. 5, primijenit će se na temelju odredbe kojom se reguliraju drugi dohoci (OECD, 1997: čl. 10. (5) par. 35). Isto vrijedi i ako je primatelj dividendi rezident treće države, a ta država ima ugovor s državom u kojoj su dividende unovčene (ibid).

4. Metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja

Primjenjujući načelo diobe poreza, stranke moraju unaprijed dogovoriti kojom će metodom provesti tu podjelu. Konvencija u V. poglavlju predlaže izbor između *metode izuzimanja* i *metode kreditiranja* kao dviju jednako vrijednih, ali različitih rješenja. Nijedna

od njih nije jedina ili glavna metoda, a vrlo često u ugovorima nailazimo na jednu metodu koja je dopunjena elementima druge. Drugim riječima, dvije su metode potpuno različite, kao crno i bijelo, no u praksi ih stranke često izmiješaju u razne nijanse “sive boje”.

Ipak postoji jedna iznimka – Konvencija na oporezivanje dividendi uvijek primjenjuje isključivo *metodu odbitaka*.¹⁹ Čak i kada stranka izabere primjenu metode izuzimanja za cijeli ugovor, Konvencija predlaže primjenu metode odbitaka za dividende. Razlog takvom rješenju nalazimo u jednome od temeljnih načela Konvencije – načelu diobe poreza. Međutim, ugovorne strane imaju slobodu odreći se svog prava na razrez poreza i primijeniti metodu izuzimanja i na dividende. Takvo rješenje sadržava ugovor s Njemačkom. Konvencija daje izbor između dvije odredbe – 23. A ili 23. B – u kojima regulira primjenu dviju spomenutih metoda. No u obje se odredbe na dividende primjenjuje metoda odbitaka. Stoga će metoda odbitaka biti podrobnije objašnjena iako metoda izuzimanja nije manje bitno rješenje za sve ostalo.

Kada ugovori ograničavaju oporezivanje dividendi u državi izvora, ta pravila podjele imaju pravo prednosti i dopunjena su ugovorenim metodom izbjegavanja dvostrukog oporezivanja. Pravila raspodjele pri oporezivanju dividendi imaju prednost u primjeni jer je ta odredba *lex specialis* za spomenutu vrstu dohotka.

4.1. Metoda izuzimanja

Metodom izuzimanja (naziva se i teritorijalnom metodom) od oporezivanja se izuzima onaj dio dohotka koji je stečen u drugoj državi. Smatra se da država izvora ima “veće” pravo oporezivati dohodak koji je nastao na njezinu području. Iznos dohotka koji se izuzima od oporezivanja u državi rezidenta jednak je iznosu dohotka koji bi bio oporeziv prema domaćem zakonodavstvu kad ne bi bilo ugovora. Drugim riječima, “dohodak” se izračunava prema domaćim zakonima i podzakonskim aktima svake države. Stoga je jasno da se pravila za izračunavanje porezne osnovice u državi rezidenta mogu razlikovati od tih istih pravila u državi izvora.

Postoje dvije potkategorije te metode: a) metoda punog izuzeća – dohodak na koji je već razrezan porez u državi izvora bit će u potpunosti izuzet od oporezivanja u državi rezidenta; b) metoda izuzeća s progresijom – dohodak na koji je već razrezan porez u državi izvora bit će izuzet od oporezivanja u državi rezidenta. No država rezidenta će ga obračunati u ukupnu poreznu osnovicu radi određivanja visine progresivne porezne stope koja će onda biti razrezana na ostatak dohotka (Prislan Šušteršić, 2000; Vogel i sur., 1998, čl. 23, par. 123). Tu metodu propisuje Konvencija.

4.2. Metoda odbitaka (ili imputacije)

Država rezidenta odbija porez na dohodak koji je već plaćen u državi izvora. Iznos odbijenog poreza obračunat će država rezidenta prema svom domaćem obračunu poreza na dohodak. Ne može se odbijati više nego što je predviđeno domaćom regulativom u državi rezidenta. Dakle, ako je porez na dohodak plaćen u državi izvora iznosio 10%, a u državi rezidenta on iznosi 15%, tada će se 10% odbijati, ali 5% još uvijek dospijeva na

---

¹⁹ Ima primjera u praksi kada se navedeno pravilo mijenja i na dividende se primjenjuje metoda izuzimanja.

naplatu u državi rezidenta. U obrnutom slučaju, ako je porezna stopa viša u državi izvora, tada se višak ne može prenijeti u državu rezidenta već dospjeli porez na taj dio dohotka iznosi 0%. Tablica 5. pokazuje dva različita primjera (A i B) kojima se pojednostavnjuje navedeno objašnjenje.

Tablica 5. Ukupan iznos dospjelog poreza u dva primjera^a

A. Sav prihod nastaje u državi rezidenta	ukupan iznos dospjelog poreza 35.000			
B. Dohodak nastaje u dvije države: u državi rezidenta 80.000 i u državi izvora 20.000	ukupan iznos dospjelog poreza u državi izvora		iznos poreza kojega se odrekne država rezidenta	
	slučaj 1	slučaj 2	slučaj 1	slučaj 2
	4.000	8.000	4.000	8.000
Bez ugovora	39.000	43.000	0	0
Potpuno izuzeće	28.000	32.000	11.000	11.000
Izuzeće s progresijom	32.000	36.000	7.000	7.000
Potpuni odbitak	35.000	35.000	4.000	8.000
Uobičajeni odbitak	35.000	36.000	4.000	7.000

^a Prihod od 100.000 uzima se kao primjer u kojem je 80.000 stečeno u državi rezidencije, a 20.000 u državi izvora. Pretpostavlja se da država rezidencije oporezuje prihod od 100.000 po stopi od 35%, a prihod od 80.000 po stopi od 30%. Nadalje, pretpostavka je da stopa poreza u državi izvora iznosi 20% (slučaj 1) ili 40% (slučaj 2), pri čemu je dospjeli porez 4.000 (slučaj 1) ili 8.000 (slučaj 2).

Izvor: OECD (2001: čl. 23, par. 18, par. 28)

Postoji više potkategorija metode odbitka inozemnog poreza: a) metoda punog kredita – država rezidenta uzima u obzir puni iznos već plaćenog poreza na dohodak; b) metoda redovitog odbitka – država rezidenta uzima u obzir iznos poreza plaćenog u državi izvora, ali samo do visine koja je jednaka iznosu što bi ga ta država razrezala svom rezidentu na taj dohodak. Tu metodu preporučuje Konvencija (OECD, 1997: čl. 23. A (2), par. 47. i čl. 23. B (1) par. 57); c) metoda fiktivnog odbitka, koja ima dvije potkategorije:

- *odbitak odgovarajućeg poreza*, kako je objašnjeno u IV, 1.2, b)
- *odbitak prišteđenog poreza*, kako je objašnjeno u IV, 1.2, b).

Metoda odbitka poreza sav prihod tretira jednako, bez obzira na to je li on stečen u zemlji rezidencije ili izvan nje. Država rezidenta primjenjuje svoju domaću stopu poreza na cjelokupan dohodak rezidenta (osim dijela dohotka na koji je plaćen porez u drugoj državi). Porezne olakšice koje dodijeli država izvora na taj su način poništene, što smanjuje međunarodnu konkurentnost kompanija države rezidenta.

Dok se dvostruko oporezivanje pravno uspješno izbjegava, s ekonomskim je dvostrukim oporezivanjem često teže jer se dohodak može oporezivati najprije u podružnici, a zatim u društvu majci (ibid, čl. 23. A (2), par. 50). Međutim, postoje neke odredbe ugovora za smanjenje negativnog učinka metode odbitka.

a) *Izuzimanje raspodjele dividendi među društvima ili indirektni odbitak*

- *Izuzimanje raspodjele dividendi među društvima.* Prvi dio tog pravila nalazimo u čl. 10. (2) a) Konvencije i u većini ugovora prema kojima se u državi izvora porezna stopa na dividende isplaćene unutar društva smanjuje na najviše 5%. Država rezidenta izuzima od oporezivanja dohodak od dividendi koje isplati podružnica iz druge države. Dakle, jedini porez koji treba platiti naposljetku je umanjeni porez u državi izvora. U ugovorima se dogovara minimalni vlasnički udio kao uvjet za primjenu pravila o izuzimanju raspodjele dividendi među društvima. Ista se odredba nalazi i u Smjernici EU o društvima majka – kćer kako je objašnjeno u V. Samo ugovor s Austrijom predviđa takvo izuzeće bez uvjetovanja minimalnoga vlasničkog udjela. Ugovor s Njemačkom predviđa izuzeće dividendi, ali ne tretira drugačije raspodjelu dividendi među društvima.
- *Indirektni odbitak.* Ako se primjenjuje metoda indirektnog odbitka, država u kojoj je društvo majka rezident dopušta odbitak poreza plaćenog na dohodak društva kćeri u drugoj državi. Dopuštajući društvu majci odbitak poreza koje je platilo društvo kćer, država rezidenta zapravo na taj način dopušta odbitak poreza različitih poreznih obveznika. Ta se metoda mora jasno razlikovati od objašnjenog sustava odbitka (ili imputacije). Razlika je u tome što “redovita” metoda odbitka dopušta odbitak poreza koji je porezni obveznik – rezident već platio, a indirektna metoda dopušta odbitak poreza koji je platio drugi porezni obveznik. Posljednja se metoda primjenjuje i u Smjernici EU o društvima majka – kćer, kako je navedeno u V.

b) *Neponištavajuće povlastice: odbitak prišteđenog poreza i odbitak odgovarajućeg poreza*

- *Odbitak prišteđenog poreza.* To je oblik dvostruke porezne olakšice u obje države – državi izvora i državi rezidenta. Preciznije rečeno, ako država izvora dodijeli porezni poticaj obvezniku, time ona smanjuje svoju poreznu stopu. Međutim, kako bi se taj poticaj u državi rezidenta prištedio, ta će država fiktivno odbiti porez koji bi obveznik platio u državi izvora da mu ondje nije dana povlastica. Drugim riječima, država rezidenta uzima u obzir iznos poreza koji je trebao biti redovito plaćen u državi izvora. Slijedom toga, učinak odbitka prišteđenog poreza jest da se olakšica prenosi u državu rezidenta.
- *Odbitak odgovarajućeg poreza.* Država rezidenta uzima u obzir veći iznos poreza od onoga koji je stvarno plaćen ili je trebao biti plaćen na dohodak u državi izvora. Država izvora time ne umanjuje svoju poreznu stopu pa stoga nije riječ o olakšici (Vogel i sur., 1998, čl. 23, par. 195).

4.3. Usporedba metoda izbjegavanja dvostrukog oporezivanja

Iako se čini da dvije metode imaju previše potkategorija da bi bile lako razumljive, Konvencija je ograničila izbor na samo dvije (OECD, 1997: čl. 23, par. 29) – metodu redovitog odbitka i metodu izuzeća s progresijom.

Države članice mogu izabrati jednu od tih metoda. Metoda izuzeća omogućuje jednake uvjete konkurentnosti za sve investitore u državi izvora. Nasuprot tome, metoda

odbitka asimilira sve investicije kapitala neovisno o tome gdje su ostvarene, u državi rezidenta ili u inozemstvu. Mogući problem s kojim se strani investitori mogu susresti jest da sve porezne olakšice koje im dodijeli strana država poništi njihova država rezidencije ako ona primjenjuje metodu odbitka. Međutim, jedan te isti ugovor može predvidjeti primjenu objiju metoda. Naime, ugovor s Njemačkom predviđa primjenu metode izuzeća s progresijom za njemačke rezidente koji investiraju u Hrvatsku. Kako dividende nisu oporezive u Hrvatskoj, oni imaju pogodnost dvostrukog neoporezivanja (osim progresivno veće stope na ostatak dohotka). Usto, taj isti dokument predviđa i primjenu metode odbitka za hrvatske rezidente koji investiraju u Njemačkoj. Na taj način oni plaćaju ograničeni porez na izvoru (u Njemačkoj) koji bi trebao biti odbijen od poreza u Hrvatskoj, međutim, kako dividende u Hrvatskoj nisu oporezive, porez u Njemačkoj sve je što plaćaju.

Zaključno, ako se primjenjuje metoda odbitka, država rezidenta može razrezati porez na onaj dio dohotka na koji država izvora nije naplatila porez. Čak i ako je porezni obveznik izuzet od oporezivanja u državi izvora, država rezidenta svejedno može ubrati porez na dohodak za ukupno stečeni dohodak u obje države. Kada se primjenjuje metoda odbitka, porez na dohodak uvijek je viši. No ako obje države ugovornice primjenjuju metodu izuzeća, porezni obveznik može imati pogodnost dvostruke neoporezivosti. Međutim, kao što je već istaknuto, kada se dohodak od dividendi oporezuje, gotovo se uvijek primjenjuje metoda odbitka.

Gubici. Kada se primjenjuje metoda odbitka, tada sav prihod ulazi u poreznu osnovicu, neovisno o tome gdje je stečen (svjetski dohodak). Stoga se svi gubici također uračunavaju u poreznu osnovicu, neovisno o tome gdje su nastali, a mogu se i nadoknaditi obračunom s dobiti. Međutim, ako se primjenjuje metoda izuzeća, dohodak koji je stečen u inozemstvu bit će isključen iz porezne osnovice u državi rezidenta. Rezultat primjene te metode jest da se takav dohodak u obračunu ne može prenositi unaprijed ili unatrag kako bi se nadoknadio gubitak nastao u državi rezidenta (Vogel i sur., 1998: čl. 23, par. 68. a). Ni gubici koji su nastali u inozemstvu ne mogu se nadoknaditi obračunom s dobiti ostvarenom kod kuće. Prema Zakonu o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05 i 57/06, čl. 17), društva mogu prenositi gubitke pet godina unaprijed i nadoknaditi ih bilo kojom dobiti. Porezna osnovica rezidenata obračunava se uzimanjem u obzir cjelokupnog dohotka ostvarenog kod kuće ili u inozemstvu (ibid, čl. 5). S obzirom na to da se metoda odbitka primjenjuje na oporezivanje dividendi, svi gubici nastali u inozemstvu mogu se nadoknaditi iz bilo koje vrste dohotka ostvarenoga kod kuće. Kada govorimo o fizičkim osobama, regulativa je ponešto drugačija i određuje da svi gubici mogu biti preneseni pet godina unaprijed, ali ih je moguće nadoknaditi samo od nekih vrsta dohotka (Zakon o porezu na dohodak NN 177/04, čl. 35, st. 2, 3). Porezna osnovica za rezidente obračunava se prema njihovu svjetskom dohotku, a primjenjuje se metoda odbitka inozemnog poreza (ibid, čl. 6, st. 1; čl. 37, st. 4).

Neke države dopuštaju da se višak stranog poreza odbije i prenese za buduće godine unaprijed i/ili da se višak odbitka inozemnog poreza nadoknadi bilo kojim stranim dohotkom. Hrvatska u svom zakonodavstvu ne poznaje takve transakcije, te stoga to neće moći dalje elaborirati nego ćemo naglasak staviti na prenošenje gubitaka unaprijed i njihovo nadoknađivanje.

4.4. Primjena metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja

Tablica 6. *Primijenjene metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja*

Ugovori	Članak ugovora	Primijenjena metoda izbjegavanja dvostrukog oporezivanja	
		Hrvatska	Druga ugovorna strana
bivša Jugoslavija / Njemačka	24.	Hrvatska primjenjuje metodu izuzimanja s progresijom. Metoda redovitog odbitka primjenjuje se za dividende.	Njemačka ne određuje specifičnu metodu – primjenjuju se metode izuzimanja poreza s progresijom, puni i redoviti odbitak, ali se poštuje kriterij države izvora. Dohodak od svih dividendi plaćenih u bivšoj Jugoslaviji izuzet je od oporezivanja u Njemačkoj.
Hrvatska / Švicarska	23.	Hrvatska općenito primjenjuje metodu redovitog odbitka. Međutim, ako je bilo koja stavka kapitala ili dohotka izuzeta prema distributivnim pravilima ugovora, tada primjenjuje metodu izuzimanja s progresijom.	Švicarska primjenjuje metodu odbitka poreza ili metodu izuzimanja poreza s progresijom, u što je uključena i klauzula oporezivosti.
Hrvatska / Austrija	23.		Austrija primjenjuje metodu uobičajenog odbitka poreza za portfeljne dividende isplaćene u Hrvatskoj. Međutim, za raspodjelu dividendi među društvima isplaćenima u Hrvatskoj Austrija primjenjuje metodu potpunog izuzeća.
Hrvatska / Slovenija	23.		Jednako kao za Hrvatsku.

Očito je da se ugovorna praksa Hrvatske posljednjih nekoliko godina razlikuje od prakse bivše Jugoslavije u njezinim ugovorima (koje je kasnije sukcesijom preuzela Hrvatska). Glavna metoda izbjegavanja dvostrukog oporezivanja u ugovorima bivše Jugoslavije s Njemačkom bila je izuzeće s progresijom, osim za dividende na koje se primjenjivala metoda redovitog odbitka. Usto, Hrvatska u svojim ugovorima ima praksu ugovaranja metode redovitog odbitka za sve stavke dohotka i kapitala.

Izuzimanje dividendi. Iako Konvencija preporučuje metodu odbitka poreza na dividende, u ugovoru s Njemačkom i Austrijom (za raspodjelu dividendi među društvima) primjenjuje se metoda izuzimanja. Gotovo svi njemački ugovori predviđaju izuzeće raspodjele dividende među društvima (Vogel i sur., 1998: čl. 23, par. 99). Austrija razlikuje portfeljne dividende i raspodjelu dividendi među društvima, te na prve primjenjuje metodu odbitka poreza, a na druge metodu izuzimanja. Izuzeće raspodjele dividendi među društvima u ugovoru s Austrijom može biti posljedica trenda koji je uvela Smjernica EU

o društvima majka – kćer (više u V). No Austrija još uvijek nije obvezna primjenjivati tu smjernicu prema državi koja nije članica EU, kao što je Hrvatska. Potrebno je spomenuti da je Njemačka ugovorila odbitak prišteđenog poreza u gotovo svim svojim ugovorima s razvijenim zemljama, a ugovor s bivšom Jugoslavijom to ne predviđa jer su dividende iz Hrvatske izuzete od oporezivanja u Njemačkoj (ibid, čl. 23, par. 193).

Klauzula oporezivosti. Prema OECD-u (1997: čl. 23. A (1), par. 35), Švicarska primjenjuje tu klauzulu, uz uvjet da će primijeniti metodu odbitaka ili izuzimanja samo ako je porez zaista plaćen u drugoj državi. Međutim, švicarske vlasti ne smatraju da je porez “stvarno plaćen” ako je on u bilo kojem slučaju plaćen u državi izvora. Primjerice, ako država izvora dopusti da se dohodak od dividendi jednog društva kompenzira gubitkom ostvarenim od dividendi drugog društva, smatrat će se da je porez stvarno plaćen. Međutim, situacija bi bila drukčija kada bi dohodak ili porezni obveznik bili u potpunosti izuzeti od plaćanja poreza u državi izvora. Primjenjujući tu klauzulu, Švicarska se bori protiv dvostrukog neoporezivanja dohotka i zlouporabe ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja (Danon i Salomé, 2004:385, 386). To je jedini primjer klauzule oporezivosti u analiziranim ugovorima.

5. Budućnost analiziranih ugovora unutar Europske unije

Europska unija je u srpnju 1990. usvojio sljedeće mjere o oporezivanju društava: Smjernicu o društvima majka – kćer, Smjernicu o spajanju, Konvenciju o arbitraži.

Za potrebe ovog rada relevantna je samo Smjernica o društvima majka – kćer (*The Commission Directive...*; dalje: Smjernica). Smjernica ima dvije svrhe: obvezuje države članice da porez na isplate društva kćeri društvu majci ne odbiju na izvoru i, istodobno, da je država rezidenta društva majke obvezna izuzeti ili odbiti takvu raspodjelu.

Postoje i dodatni uvjeti – i društvo majka i društvo kći moraju imati pravnu formu u skladu sa Smjernicom. Nadalje, prema čl. 3. Smjernice, minimalni udio u vlasništvu sada je 15%²⁰ izdanih dionica ili prava glasa društva kćeri. Minimalno vrijeme držanja udjela u vlasništvu jest dvije godine. Europski sud pravde presudio je u slučaju *Denkavit* (European Court of Justice, 1996) da dodjela olakšice, iako se ona može ukinuti ako minimalni rok vlasništva nije poštovan, ne može ovisiti o poštovanju tog uvjeta u vrijeme isplate dividendi.

Smjernica je usklađena s ugovorima, a u čl. 7. (2) navodi se da su odredbe ugovora na istoj razini sa Smjernicom te da su kumulativno primjenjive. Dakle, bit će primijenjena odredba koja je pogodnija za poreznog obveznika.

U skladu sa čl. 4. Smjernice, društvo majka ne bi trebalo biti oporezivano za dobit koju joj isplati društvo kćer ako su obje rezidenti država članica. Smjernica propisuje primjenu indirektno metode odbitka ili izuzimanje raspodjele dividendi među društvima (pojam objašnjen u IV, 1.2).

Prema Smjernici 2003/123/EC, koju je Vijeće Europe usvojilo 22. prosinca 2003. godine, mijenja se Smjernica o društvima majka – kćer. Smjernica se uz izmjene primje-

---

²⁰ Od siječnja 2005. godine udio je snižen sa 25 na 20%, a i dalje će se snižavati u fazama. Slijedom toga, od 1. siječnja 2007. bit će 15%, a od 1. siječnja 2009. godine 10%.

njuje na više tipova subjekata. Uvjet vlasničkog udjela smanjen je od 1. siječnja 2005. godine s 25 na 20%, a nastavit će se smanjivati u fazama. Sukladno tome, od 1. siječnja 2007. bit će 15%, a od 1. siječnja 2009. iznositi će 10%. Odbijati će se porez koji plati neposredno povezano društvo kći, ali i sva ostala povezana društva kćeri. Primjena Smjernice bit će proširena na podjelu dobiti koju primi stalna poslovna jedinica sa sjedištem u državi članici. Stalna poslovna jedinica definirana je kao stalno mjesto poslovanja sa sjedištem u državi članici EU, kroz koju djelomice ili u potpunosti posluje društvo iz druge članice EU, utoliko ukoliko porez na dobit tog poslovnog mjesta razrezuje članica EU u kojoj ono ima sjedište, na temelju važeće konvencije o oporezivanju ili, ako ona ne postoji, na temelju nacionalnog prava. Ta je Smjernica trebala biti primijenjena u državama članicama do 31. prosinca 2004. godine, a sve buduće države članice morat će je također primjenjivati.

Navedeno se ne odnosi još na ugovore komentirane u ovom članku. Međutim, to bi se moglo vrlo brzo izmijeniti jer će Hrvatska uskoro postati članica EU. Ugovor sa Švicarskom ostat će netaknut jer ta država nije u EU. Slovenija je postala članicom EU 2004. godine i njezini ugovori s državama članicama EU izmijenjeni su Smjernicom o društvima majka – kćer (i Smjernicom 2003/123/EC). Slovenski Zakon o poreznom postupku (UL 25/05) (u čl. 3) i Zakon o porezu na dohodak pravnih osoba (UL 17/05) (u čl. 69) predviđaju primjenu Smjernice. Hrvatska će također morati napraviti te izmjene i prilagoditi svoj sadašnji sustav (ukratko naveden u tabl. 7) pravnom sustavu EU.

Tablica 7. Hrvatska porezna regulativa

Porezna stavka	Hrvatska
oporezivanje društava	Društva plaćaju porez na dobit. Fizičke osobe plaćaju porez na dohodak, a samo u određenim uvjetima mogu biti obveznici poreza na dobit.
tip poreznog sustava	Klasični sustav oporezivanja. Korporativna dobit oporezuje se pri društvu. Dividende su se oporezivale od 2001. do 2005, ali se od 2006. više ne oporezuju.
oporezivi dohodak izuzeti dohodak	Društva rezidenti plaćaju porez na svjetski dohodak. dividende
gubici	Gubici se mogu prenositi pet godina unaprijed.
odbitak poreza	Nema odbitka poreza za dividende.
izbjegavanje dvostrukog oporezivanja	metodom redovitog odbitka
dividende	neoporezive

Izvor: Zakon o porezu na dobit (NN 177/04, 90/05, 57/06); Zakon o porezu na dohodak (NN 177/04)

Kada govorimo o raspodjeli dividendi među društvima, države članice EU često uvjetuju niže stope vlasničkih udjela (niže od uobičajenih 25%²¹). Spomenuti se udjeli najčeš-

²¹ Sniženo na 20% Smjernicom Vijeća 2003/123/EC. Snižavat će se i dalje, u fazama do 10%.

će ograničavaju na 10%, pri čemu se takve raspodjele ne oporezuju (stopa 0%). Razlog takvom povlaštenom poreznom položaju jest činjenica da će društvo platiti porez na dobit u državi izvora. Stoga bi, zapravo, visoka porezna stopa na dividende bila drugi porez na isti prihod (kada se on isplaćuje društvu majci).

Naposljetku, oporezivanje dividendi fizičkih osoba još uvijek nije potpuno u skladu sa zahtjevima unutarnjeg tržišta EU, iako je putokaz dan priopćenjem Komisije od 19. prosinca 2003. (Communication from the Commission...). Države članice trebale bi domaće, ulazne i izlazne dividende tretirati jednako, kako bi zaštitile prekogranične investicije i tržišta kapitala EU (*Dividend taxation of individuals*). U predmetu *Verkooijen*, od 6. lipnja 2000. godine (European Court of Justice, 1998), Europski sud pravde presudio je da različit tretman domaćih i ulaznih dividendi nije u skladu s Ugovorom o EZ-u. Preciznije rečeno, ulazne se dividende ne mogu oporezivati višom stopom od one koja je određena za domaće dividende. Dakle, ako se države članice ne budu pridržavale spomenutog priopćenja i pravne prakse, u budućnosti će biti prisiljene na to. To vrijedi i za države kandidatkinje, poput Hrvatske.

6. Zaključak

Ugovor sa Švicarskom svojim je odredbama najbliži tekstu koji predlaže Konvencija, dok je ugovor s Njemačkom najdalji od toga. Međutim, to se moglo i očekivati jer bivša Jugoslavija u takvom ugovoru nije mogla biti jednak partner kapitalističkoj državi poput Njemačke. Pravni sustav bivše Jugoslavije nije poznao dionice ni dividende, a s obzirom na to da je upravo domaća regulacija temelj za primjenu ugovora, ta je država od samog početka bila u lošijem položaju. Jedno od temeljnih načela – dioba poreza – ugovoreno je samo za investicije u Njemačkoj, ali za strane investicije u Hrvatskoj nije ugovoreno. Međutim, uzimajući u obzir današnju situaciju, u kojoj Hrvatska ne oporezuje dividende, a Njemačka kao metodu izbjegavanja dvostrukog oporezivanja primjenjuje izuzeće s progresijom – njemački investitori u Hrvatsku dvostruko su neoporezivani (osim što imaju progresivno veću stopu poreza u Njemačkoj). Slijedom toga, Hrvatska bi danas trebala imati povećan broj njemačkih investicija. Tijekom ovog razdoblja – dok su dividende u Hrvatskoj neoporezive, takav ugovor potiče strana ulaganja.

S obzirom na oporezivanje raspodjele dividende među društvima, ugovor s Austrijom ne predviđa diobu poreza niti ograničenu poreznu stopu. Dakle, takvi će se vlasnički udjeli u svakoj državi ugovornici oporezivati po domaćoj poreznoj stopi.

Ugovor sa Slovenijom ne razlikuje raspodjele dividende među društvima od portfeljnih dividendi, kao što to ne čini ni ugovor bivše Jugoslavije. Iz toga proizlazi da najstariji i najmlađi analizirani ugovor imaju identične odredbe u tom smislu. Znači li to da Hrvatska ide unatrag u svojoj pregovaračkoj politici kada govorimo o razlikovanju dvaju tipova dividendi? Bilo bi točnije reći da Hrvatska nema pregovaračke politike koja se odnosi na spomenuto razlikovanje dividendi. Ta četiri ugovora odražavaju pregovaračku politiku Hrvatske od njezina početka i ne može se reći da postoji model prema kojemu u nekim dokumentima nema spomenutog razlikovanja, a u nekima ga ima. Štoviše, nema ni nekog relevantnog razdoblja za koje bi se moglo reći da je u to vrijeme vrijedila neka pregovaračka politika, a nema ni neke određene grupe zemalja s kojima je Hrvat-

ska provodila neku svoju određenu pregovaračku politiku. Zbog svega toga, jedini siguran zaključak jest to da ne postoji niti je postojala određena politika kada se ugovaralo razlikovanje raspodjele dividendi među društvima i portfeljnih dividendi. Bitan korak unaprijed koji se može vidjeti u ugovoru sa Slovenijom jest to da maksimalna porezna stopa na dividende u državi izvora iznosi 5%, što je stopa Konvencije samo za raspodjele dividendi među društvima, a niža je od preporučenih 15% za portfeljne dividende. Jasno je da je Konvencija samo vodič ugovornim stranama i da za takve slučajeve predlaže najvišu poreznu stopu koju stranke mogu smanjiti. Pritom bi niža porezna stopa na portfeljne dividende bila poticaj hrvatskim investitorima u Sloveniji, ali ne i obrnuto. Naime, slovenski će ulagači u Hrvatsku platiti niži porez na izvoru, ali će zatim njihova država rezidencije primijeniti metodu odbitaka poreza i poništiti spomenutu nižu stopu. Ipak, ugovor sa Slovenijom pokazuje da Hrvatska ima svoju politiku ugovaranja maksimalne porezne stope od 5% u državi izvora. Takav model poštovan je u gotovo svim ugovorima koji nisu razlikovali dva tipa dividendi.

Evolucija ili, točnije, promjena u pregovaračkoj politici Hrvatske može se uočiti u izboru metode izbjegavanja dvostrukog oporezivanja. Metoda izuzimanja primjenjivala se u ugovorima preuzetim sukcesijom, a u svim ostalim analiziranim dokumentima Hrvatska je primijenila metodu odbitaka. Dividende su u Hrvatskoj bile oporezive od 2001. do 2005. i tijekom tog razdoblja bilo bi logično davati argumente za i protiv svake metode. Međutim, kako danas dividende u Hrvatskoj nisu oporezive, ne postoji ni pravni temelj za primjenu bilo koje od metoda (iako bi se metoda izuzeća donekle mogla primijeniti jer jednostavno izuzima dividende od oporezivanja, ali metoda odbitaka ni u kom slučaju to ne čini). Stoga je svaka daljnja rasprava o tome je li promjena metoda pozitivna, jednostavno suvišna. U svakom slučaju, zaključak je da su dividende “izuzete” od oporezivanja kada je država rezidenta Hrvatska, bez obzira na to što je možda ugovorena metoda odbitaka.

Članstvo u EU donijet će mnogo promjena, od kojih će neke utjecati i na predmetne ugovore. Primjerice, neki ugovori ograničavaju porez u državi izvora na određenu stopu za raspodjelu dividendi među društvima, što će se u budućnosti preklapati sa Smjernicom o društvima majka – kćer, i te će države morati izuzeti spomenute udjele društva majke. Smjernica je po pravnoj snazi na jednakoj razini s ugovorima koji su potpisani između država članica EU, što znači da će porezni obveznik moći izabrati odredbu koja je za njega povoljnija.

LITERATURA

Danon, R. J. and Salomé, H., 2004. “Avoidance of double non-taxation” in: M. Lang. *Schriftenreihe zum Internationalen Steuerrecht*. Band 26, 381-419.

Dividend taxation of individuals [online]. Available from: [<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l31052.htm>].

Eckert, J.-B., 2005. “Switzerland: New rules on withholding tax on dividends” [online]. *International Tax Review*, (May). Available from: [<http://www.internationaltaxreview.com/?Page=10&PUBID=35&ISS=15262&SID=502921&TYPE=20>].

European Court of Justice, 1998. Staatssecretaris van Financiën i B.G.M. Verkooijen. C-35/98, ECR 2000 I-4071.

European Court of Justice, 1996: Denkavit International BV, VITIC Amsterdam BV i Voormeer BV v Bundesamt für Finanzen (pridruženi predmeti), 17. listopada 1996., C 283/94, C291/94 i C 292/94.

IBFD, 2005. *The taxation of companies in Europe*. Amsterdam: IBFD, Supl. No. 178.

Ministarstvo financija, 2000. “Uputa o izdavanju “potvrde o rezidentnosti” rezidentima Republike Hrvatske“. *Informator*, (4846-4847), 2.

OECD, 2007. *Articles of the model convention with respect to taxes on income and on capital* [online]. Paris: OECD: Available from: [<http://www.oecd.org/dataoecd/52/34/1914467.pdf>].

OECD, 2007. *Articles of the Model Convention with Respect to Taxes on Income and on Capital* [online]. Paris: OECD. Available from: [<http://www.oecd.org/dataoecd/52/34/1914467.pdf>].

OECD, 1997. *Modele de convention fiscale concernant le revenu et la fortune*. Vol. 1, Introduction, modele de convention, commentaires. Paris: OECD.

Prislan Šušteršić, B., 2000. “Metode za odpravo dvojnega obdavčevanja”. *Iks – revija za računovodstvo in finance*, 27 (11), 163-170.

Staringer, C., 1994. “Triangular Cases” in W. Gassner, M. Lang and E. Lechner. *Aktuelle Entwicklungen im internationalen Steuerrecht : das neue Musterabkommen der OECD*. Wien: Linde, 567-590.

Šola, A., 2001. “Oporezivanje dividenda prema ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja”. *Porezni vjesnik*, 10 (4), 67-70.

The Commission Directive on the common system of taxation applicable to parent companies and subsidiaries of different Member States EEC 90/435 of 23 July 1990, 1990 OJ (L225), 6.

Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Austrije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu, NN – Međunarodni ugovori 3/01. Zagreb: Narodne novine.

Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu, NN – Međunarodni ugovori 8/05. Zagreb: Narodne novine.

Ugovor između Republike Hrvatske i Švicarske Konfederacije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu, NN – Međunarodni ugovori 8/99.

Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu između SFR Jugoslavije i Savezne Republike Njemačke, NN – Međunarodni ugovori 53/91. Zagreb: Narodne novine.

United Nations, 2007. *The United Nations Model Double Taxation Convention Between Developed and Developing Countries* [online]. Available from: [<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan002084.pdf>].

Vogel, K. [et al.], 1998. *Klaus Vogel on Double Taxation Conventions: a commentary to the OECD-, UN- and US model conventions for the avoidance of double taxation on income and capital : with particular reference to German treaty practice.* Amsterdam: Kluwer Law International.

Zadravec, I., 2000. "Obdavčitev dobička pravnih oseb v Nemčiji in sporazum s Slovenijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju". Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 95-131.

Zakon o porezu na dohodak, NN 177/04. Zagreb: Narodne novine.

Zakon o porezu na dobit, NN 177/04, 90/05, 57/06. Zagreb: Narodne novine.

Pravilnik o porezu na dohodak, NN 95/05. Zagreb: Narodne novine.

Communication from the Commission of 19 December 2003 on dividend taxation of individuals in the Internal Market [COM(2003) 810 final – Not published in the Official Journal].

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. UL 17/05. Ljubljana: Uradni list.

Zakon o davčnem postopku. UL 25/05. Ljubljana: Uradni list.

Marjeta Tomulić Vehovec: Dividends Provisions in Croatian Double Taxation Agreements

Abstract

This paper analyzes the provisions concerning dividends in the double taxation avoidance agreements concluded by the Republic of Croatia. Since the base for taxation is necessarily laid down in domestic law, Croatian legislation is examined as well. The author primarily discusses dividends provisions in four agreements signed with Germany, Austria, Switzerland and Slovenia, in addition to analyzing the differences from and similarities with the OECD Model Convention. Second, the paper briefly explains the methods for eliminating double taxation on income from dividends. Finally, it addresses the changes necessary for accession to the European Union.

Key words: dividends, taxation, double taxation, double taxation agreements, OECD Model Convention, Croatia

Dodatak I.

		Odredbе o dividendama u analiziranim ugovorima		
<p>Odredba o dividendama po stavcima</p>	<p>Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu između SFR Jugoslavije i SR Njemačke (NN – Međunarodni ugovori, 12/88) Čl. 11.</p>	<p>Ugovor između Republike Hrvatske i Švicarske Konfederacije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu (NN – Međunarodni ugovori, 8/99) Čl. 10.</p>	<p>Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu (NN – Međunarodni ugovori, 8/05) Čl.10.</p>	<p>Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu (NN – Međunarodni ugovori, 8/05) Čl.10.</p>
<p>st. 1. Dioba poreza</p>	<p>1. Dividende što ih je društvo rezident SR Njemačke isplatio rezidentu Jugoslavije mogu se oporezivati u SR Njemačkoj. Tako razrezan porez ne može biti veći od 15% bruto iznosa dividendi.</p>	<p>1. Dividende koje društvo rezident države ugovornice plaća rezidentu druge države ugovornice mogu se oporezivati u toj drugoj državi.</p>	<p>(1) Dividende koje društvo rezident države ugovornice plaća rezidentu druge države ugovornice mogu se oporezivati u toj drugoj državi.</p>	<p>(1) Dividende koje društvo rezident države ugovornice plaća rezidentu druge države ugovornice mogu se oporezivati u toj drugoj državi.</p>
<p>st. 2. Ograničeno pravo razreza poreza</p>	<p>Ovaj stavak ne utječe na oporezivanje dohotka društva iz kojih se dividende isplaćuju.</p>	<p>2. Međutim, takve dividende mogu se oporezivati u državi ugovornici čiji je rezident društvo koje plaća dividende, i to prema zakonima te države, ali ako je primatelj dividendi stvorni korisnik, tada tako razrezani porez ne smije biti veći od:</p> <p>a) 5% bruto iznosa dividendi kad je stvorni korisnik društvo (izuzimajući partnerstvo) koje izravno posjeduje najmanje 25% kapitala u društvu koje plaća dividende;</p> <p>b) 15% bruto iznosa dividendi u svim ostalim slučajevima.</p> <p>Nadležna tijela država ugovornica zajedničkim dogovorom uređuju način provođenja odredaba o tim ograničenjima.</p> <p>Odredbе ovog stavka ne utječu na oporezivanje dobiti društva iz koje se plaćaju dividende.</p>	<p>(2) Međutim, takve se dividende mogu oporezivati u državi ugovornici čiji je rezident društvo koje isplaćuje dividende, i to prema zakonima te države, ali ako je stvorni korisnik dividendi rezident druge države ugovornice, tada tako utvrđen porez ne smije biti veći od 15% bruto iznosa dividendi.</p> <p>b) Ako je stvorni korisnik društvo (izuzimajući partnerstvo) koje izravno posjeduje najmanje 10% kapitala u društvu koje plaća dividende, takve dividende, koje su predmet odredaba članka 23, st. 1, podst. c), oporezuju se samo u državi ugovornici u kojoj je stvorni korisnik dividendi rezident.</p> <p>Odredbе ovog stavka ne utječu na oporezivanje dobiti društva iz koje se plaćaju dividende.</p>	<p>(2) Međutim, takve se dividende mogu oporezivati u državi ugovornici čiji je rezident društvo koje isplaćuje dividende, i to prema propisima te države, ali ako je stvorni korisnik dividendi rezident druge države ugovornice, tada tako utvrđen porez ne smije biti veći od 5% bruto iznosa dividendi. Nadležna tijela država ugovornica zajedničkim dogovorom utvrđuju način primjene navedenih ograničenja.</p> <p>Ovaj stavak ne utječe na oporezivanje dobiti društva iz koje se plaćuju dividende.</p>

<p>st. 3. Definicija</p>	<p>2. Izraz "dividende" kako je upotrijebljen u ovom članku, označava:</p> <p>a) dividende na dionice, uključivši i dohodak od užitničkih dionica ili užitničkih dionica, rudarskih dionica, osnivačkih dionica ili drugih prava dionica ili drugih prava koja nisu potraživanja duga što sudjeluju u dobiti, uključujući u dobiti, odnosno udjela, sukladno poreznom postupku kao i dohodak od dionica prema zakonima države čiji je rezident društvo koje obavlja raspodjelu.</p> <p>b) drugi dohodak koji je porezno izjednačen s dohotkom od dionica prema zakonima SR Njemačke čiji je rezident društvo koje obavlja raspodjelu, a i dohodak što ga ostvari pasivni partner iz takvog svojega udjela i raspodjele, uz potvrde investicijskog trusta.</p>	<p>3. Izraz "dividenda" upotrijebljen u ovom članku označava dohodak od dionica ili drugih prava koja nisu potraživanja duga što sudjeluju u dobiti te dohodak od drugih prava u društvu koji podliježe istom poreznom postupku kao i dohodak od dionica prema zakonima države čiji je rezident društvo koje obavlja raspodjelu.</p>	<p>(3) Izraz "dividenda" upotrijebljen u ovom članku označava dohodak od dionica, užitničkih dionica ili užitničkih prava, udjela u rudnicima, osnivačkih udjela ili drugih prava koja nisu potraživanja duga, sudjelovanje u dobiti te dohodak od drugih prava u društvu koje podliježe istom poreznom postupku kao i dohodak od dionica prema zakonima države čiji je rezident društvo koje obavlja raspodjelu.</p>	<p>(3) Izraz "dividende" upotrijebljen u ovom članku označava dohodak od dionica, rudarskih dionica, osnivačkih dionica ili drugih prava koja nisu potraživanja duga, sudjelovanje u dobiti, kao i dohodak od drugih prava u društvu koji podliježe istom načinu oporezivanja kao dohodak od dionice, odnosno udjela, sukladno poreznom postupku kao i dohodak od dionice prema zakonima države čiji je rezident društvo koje izvršava raspodjelu.</p>
<p>st. 4. Iznimka stalne poslovne jedinice</p>	<p>3. Odredbe st. 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se ako stvarni korisnik dividendi, rezident Jugoslavije, obavlja poslovanje u SR Njemačkoj preko stalne poslovne jedinice koja se u njoj nalazi ili u SR Njemačkoj obavlja samostalne osobne djelatnosti iz stalne baze koja se u njoj nalazi, a sudjelovanje na temelju kojega se dividende isplaćuju povezano je sa stalnom poslovnom jedinicom ili stalnom bazom. U tom se slučaju primjenjuju, prema potrebi, odredbe čl. 7. i 15. ovog ugovora.</p>	<p>4. Odredbe st. 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se ako stvarni korisnik dividendi, koji je rezident države ugovornice, posluje u drugoj državi ugovornici čiji je rezident društvo koje isplaćuje dividende preko stalne poslovne jedinice što se nalazi u toj državi ili u toj drugoj državi obavlja samostalnu djelatnost iz stalnog sjedišta u toj državi, a pravo na osnovi kojega se dividende plaćaju povezano je sa stalnom poslovnom jedinicom ili stalnim sjedištem. U tom se slučaju, prema potrebi, primjenjuju odredbe čl. 7. ili čl. 14.</p>	<p>(4) Odredbe st. 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se ako stvarni korisnik dividendi, koji je rezident države ugovornice, posluje u drugoj državi ugovornici čiji je rezident društvo koje isplaćuje dividende preko stalne poslovne jedinice koja se nalazi u toj državi ili u toj drugoj državi obavlja samostalnu djelatnost iz stalnog sjedišta u toj državi, a pravo na osnovi kojega se dividende plaćaju povezano je sa stalnom poslovnom jedinicom ili stalnim sjedištem. U tom se slučaju, prema potrebi, primjenjuju odredbe čl. 7. ili čl. 14.</p>	<p>(4) Odredbe st. 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se ako stvarni korisnik dividendi, koji je rezident države ugovornice, posluje u drugoj državi ugovornici čiji je rezident društvo koje isplaćuje dividende preko stalne poslovne jedinice koja se nalazi u toj državi, a pravo na temelju kojega se dividende isplaćuju stvarno je povezano s takvom stalnom poslovnom jedinicom. U tom slučaju primjenit će se odredba čl. 7.</p>

<p>st. 5. Načelo arms length</p>	<p>5. Ako društvo koje je rezident države ugovornice ostvaruje dobit ili dohodak iz druge države ugovornice, ta druga država ne može razrezati nikakav porez na dividende koje plaća to društvo, osim ako su te dividende plaćene rezidentu te druge države ili ako je posjed dionica zbog kojih se dividende plaćaju stvarno povezan sa stalnom poslovnom jedinicom ili sa stalnim sjedištem u toj drugoj državi, niti može oporezivati dobit društva, pa čak ni onda ako se plaćene dividende ili neraspodijeljena dobit u cijelosti ili djelomično sastoje od dobiti ili dohotka nastalo- ga u toj drugoj državi.</p>	<p>(5) Ako društvo koje je rezident države ugovornice ostvaruje dobit ili dohodak iz druge države ugovornice, ta druga država ne može naplatiti nikakav porez na dividende koje plaća to društvo, osim ako su te dividende isplaćene rezidentu te druge države ili ako je posjed dionica zbog kojih se dividende isplaćuju stvarno povezan sa stalnom poslovnom jedinicom ili sa stalnim sjedištem u toj drugoj državi, niti može oporezivati dobit društva, pa čak ni onda ako se plaćene dividende ili neraspodijeljena dobit u cijelosti ili djelomično sastoje od dobiti ili dohotka nastalog u toj drugoj državi.</p>	<p>(5) Ako društvo koje je rezident države ugovornice ostvaruje dobit ili dohodak iz druge države ugovornice, ta druga država ne može naplatiti nikakav porez na dividende koje plaća to društvo, osim ako su te dividende isplaćene rezidentu te druge države ili ako je posjedovanje dionica na temelju kojih se dividende isplaćuju stvarno povezano sa stalnom poslovnom jedinicom koja se nalazi u toj drugoj državi ugovornici, niti može oporezivati neraspodijeljenu dobit društva, pa čak ni onda ako se isplaćene dividende ili neraspodijeljena dobit u cijelosti ili djelomično sastoje od dobiti ili dohotka nastalog u toj drugoj državi.</p>
--	--	--	---